

DOI : 10.33274/2079-4762-2024-55-1-98-106

JEL : L83, F20

УДК (338.46-6:005):001.891(045)

Горіна Г. О.,
доктор економічних наук,
професор

Донецький національний університет економіки і
торгівлі імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна
e-mail: gorina@donnuet.edu.ua
e-mail: nikiforova@donnuet.edu.ua

Никифорова Ю. Л.,
асистент

ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ДІЛОВОГО ТУРИЗМУ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ

UDC (338.46-6:005):001.891(045)

Gorina G. O.,
Doctor of Economic Sciences,
Professor

Mykhailo Tuhan-Baranovskyi Donetsk National
University of Economics and Trade,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: gorina@donnuet.edu.ua

Nykyforova Yu. L.,
Assistant

e-mail: nikiforova@donnuet.edu.ua

RESEARCH OF INTERNATIONAL BUSINESS TOURISM: THEORETICAL BASIS AND ANALYTICAL ASPECTS

Мета. Метою статті є узагальнення та аналіз теоретичних засад міжнародного ділового туризму, а також визначення та дослідження базових тенденцій його розвитку.

Методи. Для досягнення окресленої мети використовувалися такі методи емпіричного та теоретичного дослідження як літературний огляд, теоретичне узагальнення (зادля виявлення, збирання та аналізу сучасних досліджень, присвячених різноманітним аспектам розвитку міжнародного ділового туризму); компаративний аналіз, порівняння (для співставлення в'їзного туризму за цілями візиту в світі за різними досліджуваними періодами; для порівняння в'їзних потоків міжнародного ділового туризму за різними країнами світу; для аналізу в'їзного туризму за діловою та професійною метою подорожі у країнах Центральної/Східної Європи, виокремлення спільних та протилежних тенденцій); візуалізація даних (для наочного зображення та групування матеріалу).

Результати. Отримані результати дослідження дозволили: 1) дійти висновку, що обсяги ділового туризму у світі у співставних 2019 р. та 2021 р. не змінились та дорівнювали 11% у загальній кількості здійснених подорожей; 2) визначити на підставі компаративного аналізу обраних країн світу, що існує значне перевищення обсягів подорожей з особистою метою над подорожам з діловою та професійною метою по всім аналізованим країнам; 3) довести на підставі аналізу в'їзного туризму за діловою та професійною метою подорожі у країнах Центральної/Східної Європи (за класифікацією UN Tourism) за період 2016-2022 рр., що спільною тенденцією для усіх, за виключенням Угорщини, аналізованих країн є зменшення обсягів прибуттів за діловою та професійною метою за аналізований період; 4) встановити країн-лідерів Центральної/Східної Європи за обсягами прибуттів за діловою та професійною метою подорожі, серед яких Польща, Угорщина та Болгарія, а також з'ясувати, що найменша кількість подорожуючих припадає на Україну.

Ключові слова: міжнародний діловий туризм, міжнародний бізнес, МІСЕ-туризм, МІСЕ-індустрія, туристична послуга, глобалізація, міжнародні відносини.

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому світі міжнародний діловий туризм є важливою складовою міжнародних відносин, а також детермінантою, яка чинить суттєвий вплив на глобальне економічне зростання, обмін знаннями та інноваціями. Об'єднуючи професіоналів, дослідників і підприємців, міжнародний діловий туризм сприяє обміну передовим досвідом, дослідженнями та найсучаснішими знаннями. Міжнародні корпоративні подорожі, заходи, конференції, форуми та виставки створюють симбіотичний зв'язок між бізнесом і туризмом та служать платформами для налагодження співпраці. Оскільки знання стають ключовим рушієм економічного розвитку, міжнародний діловий туризм діє як каталізатор перехресного збагачення ідеями, навичками і технологіями. Все це обумовлює необхідність емпіричних досліджень, аналітичних узагальнень та надання практичних рекомендацій щодо розвитку міжнародного ділового туризму та його ролі у сучасних міжнародних відносинах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження різноманітних аспектів розвитку міжнародного ділового туризму знайшли своє відображення у працях низки вітчизняних науковців. Так, Ю. Я. Опанащук, О. А. Сущенко на основі проведеного аналізу динаміки змін основних показників світового ринку ділового туризму визначають основні проблемні аспекти та тенденції його розвитку [1]. Ю. В. Згурська здійснює розробку теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо розвитку транскордонного співробітництва задля забезпечення сталого зростання міжнародного ділового туризму [2]. У іншому дослідженні авторка розглядає актуальні дані та статистику щодо обсягів міжнародних ділових подорожей, країн-лідерів у цій сфері та важливих сегментів ринку. Окрему увагу приділено впливу сучасних інформаційних технологій та змін у сфері комунікацій на розвиток ділового туризму [3].

Л. Стригуль, Н. Якименко-Терещенко, І. Болюх на основі здійсненого комплексу досліджень авторами проаналізовано сучасний стан та перспективи повоєнного росту міжнародного ділового туризму в концепті сталого розвитку туристичної індустрії

України, як одного з провідних інструментів стимулювання відновлення економіки держави [4]. О. О. Ахмедова, Р. О. Корнійчук досліджують роль міжнародного ділового туризму як чинника повоєнного відновлення туристичної галузі України, здійснюють аналіз тенденцій розвитку міжнародного ділового туризму у світі за останні десятиліття і витрати на нього, визначають його роль і місце у сучасному діловому співтоваристві [5].

С. С. Галасюк, Н. С. Мартинова аналізують розвиток ділового туризму у світі на підставі офіційних статистичних даних Міжнародної асоціації конгресів та конвенцій, визначають рейтинг макрорегіонів, окремих країн та міст за кількістю проведених бізнес-заходів у динаміці за період 2000–2019 рр. [6]. І. О. Гарас, О. М. Гарас здійснюють дослідження ділового туризму в регіонах світу, виявляють його стан та найуспішніші напрями розвитку, визначають подальші перспективи розвитку ділового туризму в розвинутих країнах світу [7].

Попри широке коло досліджуваної проблематики, залишаються нерозкритими та фрагментарно дослідженими питання компаративного аналізу в'їзних потоків міжнародного ділового туризму за країнами світу. Зовсім відсутнє у вітчизняних наукових доробках порівняльне дослідження кількості прибуттів (в'їзний туризм) за діловою та професійною метою подорожі у Центральній/Східній Європі, а також визначення місця України у зазначеному регіоні. Необхідність комплексного та системного вирішення зазначених наукових питань, зумовили мету та завдання статті.

Мета статті. Метою статті є узагальнення та аналіз теоретичних засад міжнародного ділового туризму, а також визначення та дослідження базових тенденцій його розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з ключових характеристик туристичних подорожей згідно з Міжнародними рекомендаціями зі статистики туризму 2008 (International Recommendations for Tourism Statistics 2008 (IRTS 2008)) є «основна мета туристичної подорожі», інформація про яку є важливою при наданні характеристики моделей витрат на туризм, а також актуальною для визначення ключових сегментів

туристичного попиту для цілей планування, маркетингу та просування.

IRTS 2008 визначають основну мету туристичної подорожі як «мету, за відсутності якої поїздка не відбулася б» [8, с. 24], також в документі підкреслюється, що «основна мета туристичної подорожі є центральною для прийняття рішення про поїздку» [8, с. 24].

Отже, подальший аналіз міжнародного ділового туризму вимагає чіткого розмежування туристичних подорожей здійснених з особистою метою і діловою та професійною.

З цією метою наведемо класифікацію туристичних подорожей за ознакою «основна мета туристичної подорожі», надану у IRTS 2008, де усю сукупність подорожей розділено на дві основні групи (рис. 1).

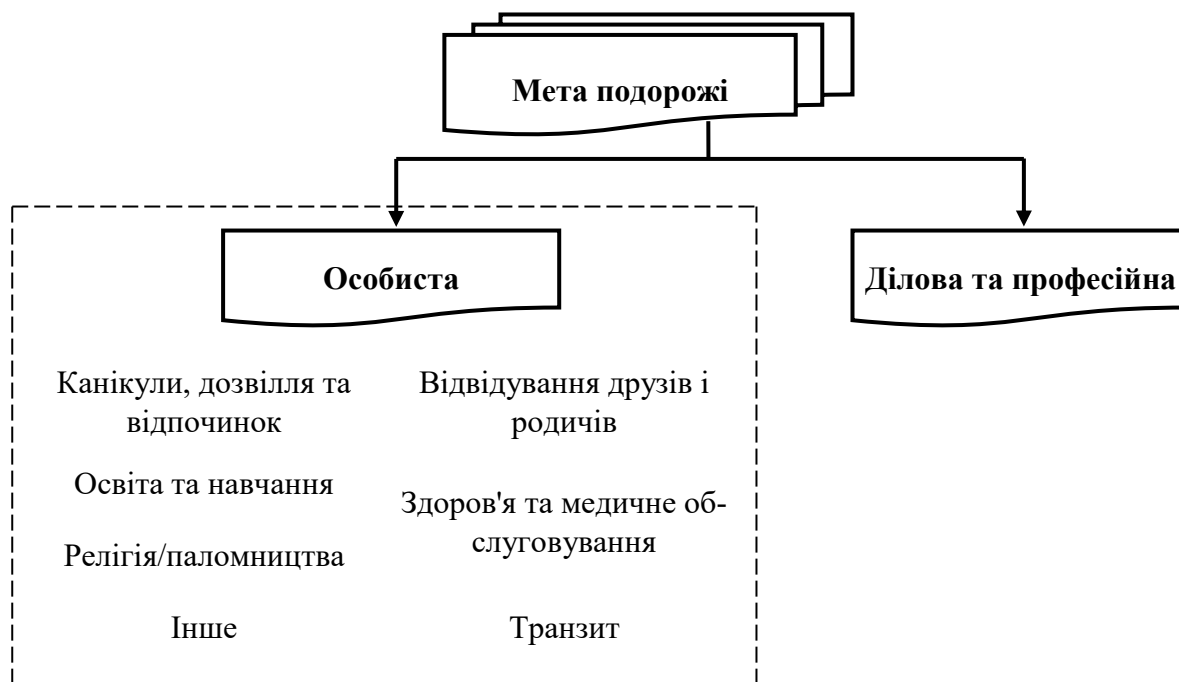

Рис. 1. Класифікація туристичних подорожей за основною метою (складено авторами за даними [8])

Таким чином, кожна туристична подорож має одну і лише одну основну мету, хоча під час подорожі відвідувач може також займатися другорядною діяльністю.

Класифікація подорожі за її основною метою пов'язана з основними заходами, які здійснюються під час поїздки:

1) Особиста мета подорожі. Ця категорія включає всі цілі туристичних поїздок, які не класифікуються як ділові та професійні [8, с. 25-26]:

1.1. Канікули, дозвілля та відпочинок. Ця категорія включає, наприклад, огляд визначних пам'яток, відвідування природних чи рукотворних об'єктів, відвідування спортивних чи культурних заходів, заняття спортом як непрофесійною діяльністю; користування пляжами, басейнами та будь-якими закладами відпочинку та розваг, круїзні

подорожі, азартні ігри, відвідування літніх таборів для молоді, відпочинок, медовий місяць, вишукані ресторани, відвідування закладів, що спеціалізуються на оздоровленні (наприклад, оздоровчі готелі), фітнес, за винятком медичного лікування, проживання у будинках відпочинку тощо.

1.2. Відвідування друзів і родичів. Ця категорія включає, наприклад, такі дії, як відвідування родичів або друзів; відвідування весілля, похорону чи будь-якого іншого сімейного заходу; короточасний догляд за хворими тощо.

1.3. Освіта та навчання. Ця категорія включає, наприклад, проходження короткотермінових курсів, оплачуваних або роботодавцями (за винятком навчання «на робочому місці», класифікованого як «ділова та професійна мета»), або іншими особами;

проходження певних програм навчання (формальних чи неформальних) або набуття певних навичок на курсах, включаючи платне навчання, мовні, професійні чи інші спеціальні курси, творчу відпустку в університеті тощо.

1.4. Здоров'я та медичне обслуговування. Ця категорія включає, наприклад, отримання послуг у лікарнях, клініках, реабілітаційних будинках і, загалом, у закладах охорони здоров'я та соціальних закладах, відвідування таласотерапевтичних та оздоровчих курортів та інших спеціалізованих місць для отримання медичної допомоги, якщо вони базуються на медичних рекомендаціях, у тому числі косметичні операції з використанням медичних засобів і послуг. Ця категорія включає лише короткотермінове лікування, оскільки довгострокове лікування, яке потребує перебування протягом одного року або більше, не є складовою туризму.

1.5. Релігія/паломництво. До цієї категорії можна віднести, наприклад, відвідування релігійних зібрань і заходів, паломництва тощо.

1.6. Шопінг. Ця категорія включає, наприклад, придбання споживчих товарів для власного особистого користування або в якості подарунків, за винятком перепродажу або для використання в майбутньому виробничому процесі (у цьому випадку мета буде діловою та професійною) тощо.

1.7. Транзит. Ця категорія включає зупинку в місці без будь-якої конкретної мети, окрім шляху до іншого пункту призначення.

1.8. Інше. Ця категорія включає, наприклад, волонтерську роботу, слідчу роботу та можливості міграції; здійснення будь-якої іншої тимчасової неоплачуваної діяльності, не включеної в інші категорії, тощо.

2. Ділова та професійна мета подорожі. Ця категорія включає діяльність самозайнятих та найманих працівників, якщо вона не відповідає неявним чи явним відносинам роботодавця-працівник з виробником-резидентом у відвідуваній країні чи місці; діяльність інвесторів, бізнесменів тощо. Наприклад, відвідування зустрічей, конференцій або конгресів, ярмарків і виставок; проведення лекцій, концертів, вистав; просування, купівля, продаж товарів чи послуг від імені виробників-нерезидентів (країни або

місця відвідування); участь у місіях іноземних урядів як дипломатичний, військовий персонал або персонал міжнародних організацій, за винятком випадків, коли вони перебувають на службі в країні відвідування; участь у місіях неурядових організацій; участь у наукових чи академічних дослідженнях; програмування туристичних подорожей, укладання контрактів на розміщення та транспортні послуги, робота в якості гідів або інших професіоналів у сфері туризму для агентств-нерезидентів (країни або місця відвідування); участь у професійних спортивних заходах; відвідування формальних або неформальних курсів навчання без відриву від роботи; перебування в екіпажах приватного транспорту (корпоративний літак, яхта тощо) тощо.

Згідно з Всесвітньою туристичною організацією (The World Tourism Organization (UN Tourism)) діловий туризм – «це вид туристичної діяльності, під час якого відвідувачі подорожують із певною професійною та/або діловою метою до місця за межами місця роботи та проживання з метою відвідування зустрічі, заходу чи події. Ключовими компонентами ділового туризму є зустрічі, інсентиви, конгреси та виставки» [9]. Термін «індустрія зустрічей» у контексті ділового туризму визнає промисловий характер такої діяльності. Діловий туризм можна поєднувати з будь-яким іншим видом туризму в одній поїздки.

Маючи чітке уявлення щодо розмежування туристичних подорожей за діловою та професійною і особистою метою перейдемо безпосередньо до аналізу міжнародного ділового туризму.

Базовим джерелом статистичних даних щодо здійснених міжнародних подорожей є Всесвітня туристична організація, яка акумулює відповідну статистику. Разом з тим, відсутність повної інформації за всіма країнами світу, особливо за 2022-2023 рр., не дозволяє здійснити комплексний аналіз за цей період.

Отже, наявна статистична інформація у 2019 та 2021 рр. дозволяє дійти висновку, що обсяги ділового туризму у світі за аналізований період не змінились та дорівнювали 11% у загальній кількості здійснених подорожей (рис. 2).

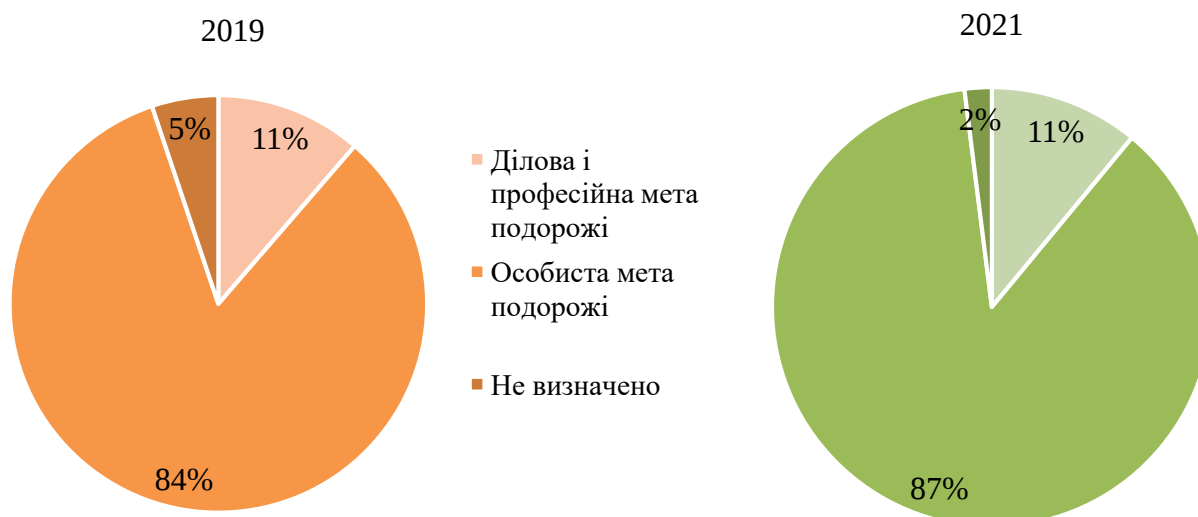

Рис. 2. Порівняння в'їзного туризму за цілями візиту в світі у 2019 та 2021 рр., %
(складено авторами за даними [10])

Для більш детального дослідження в'їзних потоків міжнародного ділового туризму у 2022 р. було обрано 13 країн світу, а саме Іспанію, Італію, Туреччину, Мексику, Данію, Об'єднане Королівство, Польщу, Болгарію, Бахрейн, Андорру, Албанію, Бельгію та Індонезію. Одним з головних критеріїв вибірки була наявність порівняної вірогідної статистичної інформації. Здійснений компаративний аналіз свідчить про значне перевищення обсягів подорожей з особистою метою над подорожам з діловою та професійною метою по всім аналізованим країнам. Разом з тим, слід зауважити, що обсяги зазначеного привалювання за різними країнами світу значно різняться. Так, найменший розрив між аналізованими потоками в'їзної туризму спостерігається у Бельгії та дорівнює 5849 тис. подорожуючих з особистою метою проти 2371,4 тис. подорожуючих з діловою та професійною метою (відносне відхилення складає 146,6%); у Польщі зазначені показники сягають 12383 тис. подорожуючих проти 3564 тис. подорожуючих (відхилення – 247,4%); у Об'єднаному Королівстві – 25742 тис. подорожуючих порівняно з 5502,9 тис. подорожуючих (відхилення – 367,8%); в Італії – 61365 тис. подорожуючих

порівняно з 12951,3 тис. подорожуючих (відхилення – 373,8%); в Болгарії – 9653 тис. подорожуючих проти 1235,1 тис. подорожуючих (відхилення – 681,5%); в Індонезії – 5294 тис. подорожуючих проти 594,8 тис. подорожуючих (відхилення – 790,1%). Інші країни вибірки демонструють значно більший розрив у в'їзних туристичних потоках за основною метою туристичної подорожі. Так, в Іспанії кількість в'їзних подорожуючих з особистою метою дорівнює 66707 тис., тоді коли з діловою та професійною метою – 4952,572,889 тис. (відносне відхилення складає 1246,9%); в Бахреїні зазначені показники сягають 9551 тис. подорожуючих порівняно з 397,4 тис. подорожуючих (відхилення – 2303,4%); у Данії – 30287 тис. подорожуючих порівняно з 1243 тис. подорожуючих (відхилення – 2336,6%); в Туреччині – 49703 тис. подорожуючих порівняно з 1665,9 тис. подорожуючих (відхилення – 2883,6%); у Мексиці – 37183 тис. подорожуючих порівняно з 1142,1 тис. подорожуючих (відхилення – 3155,7%); в Андоррі – 8203 тис. подорожуючих порівняно з 223,8 тис. подорожуючих (відхилення – 3565,3%); в Албанії – 7438 тис. подорожуючих порівняно з 106,3 тис. подорожуючих (відхилення – 6896,7%) (рис. 3).

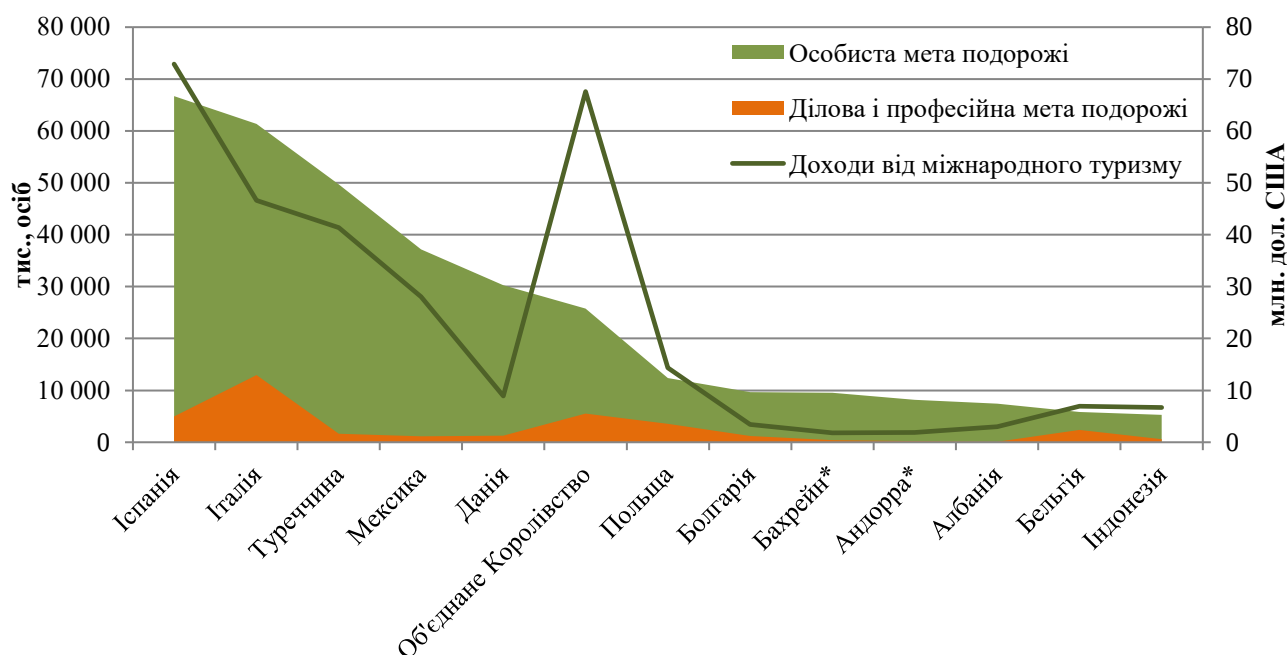

Рис. 3. Прибуття (в'їзний туризм) за основною метою подорожі, 2022 р
(складено авторами за даними [10])

Наступним кроком дослідження пропонується здійснити компаративний аналіз в'їзного туризму за діловою та професійною метою подорожі у країнах Центральної/Східної Європи (за класифікацією UN Tourism) за період 2016-2022 рр., а також визначення місця України в регіоні за досліджуваним показником. Враховуючи наявність обмеженої порівняної вірогідної статистичної інформації задля зіставлення було обрано наступні країни: Болгарія, Грузія, Латвія, Литва, Польща, Угорщина та Україна.

Спільною тенденцією для усіх, за виключенням Угорщини, аналізованих країн є зменшення обсягів прибуттів за діловою та професійною метою за аналізований період. Так, кількість в'їзних подорожей з діловою та професійною метою за 2016-2022 рр. в Болгарії зменшилась на 13,1%, що склало -186,0 тис. подорожуючих, Грузії – на 42,8% (-233,7 тис. подорожуючих), Латвії на 100,0%

(-708,2 тис. подорожуючих), Литві на -9,0% (-57,6 тис. подорожуючих), Польщі на 14,7% (-612,0 тис. подорожуючих), Україні на 93,2% (33,1 тис. подорожуючих). Натомість в Угорщині відбувся приріст подорожей з діловою та професійною метою на 56,0%, що дорівнює 729,8 тис. подорожуючих (рис. 4).

Порівнюючи обсяги прибуттів за діловою та професійною метою подорожі у досліджуваних країнах Центральної/Східної Європи доходимо висновку щодо наявності сталих лідерів, серед яких Польща з 3564 тис. осіб у 2022 р, Угорщина - 2033,8 тис. осіб та Болгарія – 1235,1 тис. осіб. Найменша кількість подорожуючих припадає на Україну та дорівнює 2,4 тис. осіб у 2022 р. Пік ділового туризму в переважній більшості країн припадав на 2019 р. та дорівнював в Болгарії – 1761,2, в Грузії – 831,5 тис. осіб, в Латвії – 711 тис. осіб, в Польщі – 5036 тис. осіб, в Угорщині – 1642 тис. осіб.

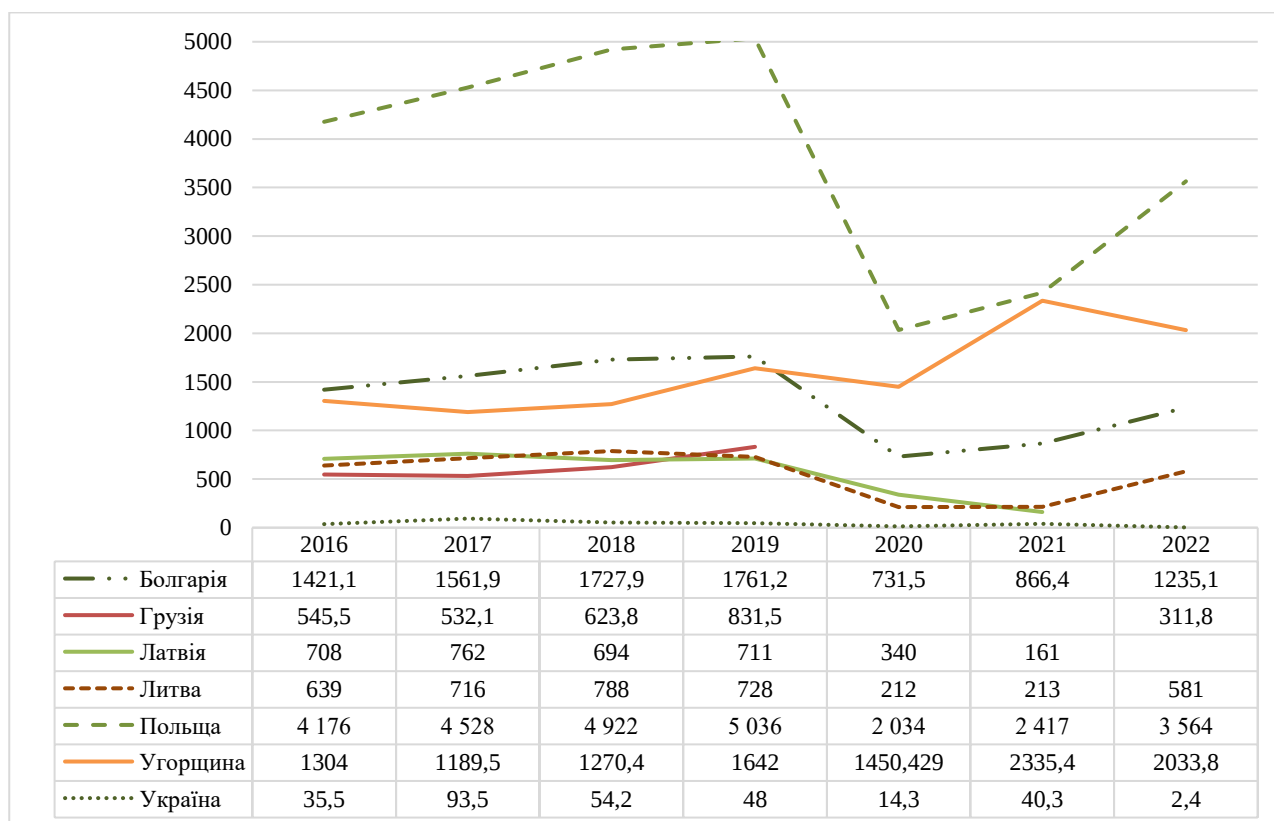

Рис. 4. Динаміка кількості прибуттів (в'їзний туризм) за діловою та професійною метою подорожі у Центральній/Східній Європі, 2016-2022 р., тис. осіб
(складено авторами за даними [10])

Висновки. Отримані результати дослідження дозволили: 1) обґрунтувати класифікацію туристичних подорожей за ознакою «основна мета туристичної подорожі», де усю сукупність подорожей розділено на дві основні групи: за особистою метою і діловою та професійною метою; 2) надати характеристику основним заходам, які здійснюються під час подорожей в залежності від її основної мети; 3) дійти висновку, що обсяги ділового туризму у світі у співставних 2019 р. та 2021 р. не змінились та дорівнювали 11% у загальній кількості здійснених подорожей; 4) визначити на підставі компаративного аналізу обраних країн світу, що існує значне перевищення обсягів подорожей з особистою метою над подорожам з діловою та професійною метою по всім аналізованим країнам; разом з тим, дійти висновку, що обсяги зазначеного привалювання за різними країнами світу значно різняться; 5) довести на підставі

аналізу в'їзного туризму за діловою та професійною метою подорожі у країнах Центральної/Східної Європи (за класифікацією UN Tourism) за період 2016-2022 рр., що спільною тенденцією для усіх, за виключенням Угорщини, аналізованих країн є зменшення обсягів прибуттів за діловою та професійною метою за аналізований період; 6) встановити сталих країн-лідерів Центральної/Східної Європи за обсягами прибуттів за діловою та професійною метою подорожі, серед яких Польща, Угорщина та Болгарія, а також з'ясувати, що найменша кількість подорожуючих припадає на Україну; 7) визначити, що за період 2016-2022 рр. у регіоні Центральної/Східної Європи під ділового туризму в переважній більшості країн припадав на 2019 р. та дорівнював в Болгарії – 1761,2, в Грузії – 831,5 тис. осіб, в Латвії – 711 тис. осіб, в Польщі – 5036 тис. осіб, в Угорщині – 1642 тис. осіб.

Список літератури

1. Опанащук Ю. Я., Сущенко О. А. Світовий ринок ділового туризму: проблеми та перспективи розвитку. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм*. 2023. №18. С. 84-89. DOI: <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2023-18-09>
2. Згурська Ю. Транскордонне співробітництво як драйвер розвитку міжнародного ділового туризму. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2023. №. 2 (29). С. 39-47. DOI: <https://doi.org/10.33108/sepd2023.02.039>
3. Згурська Ю. Оцінка сучасного стану міжнародного ділового туризму: порівняльний аналіз світових та українських тенденцій. *Комунальне господарство міст*. 2023. № 7(181). С. 24–31. DOI: <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2023-7-181-24-31>
4. Стригуль Л., Якименко-Терещенко Н., Болюх І. Сучасний стан та перспективи повоєнного розросту міжнародного ділового туризму в концепті сталого розвитку туристичної індустрії України. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки)*. 2023. №5. С. 75–79. DOI: <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2023.5.75>
5. Ахмедова О. О., Корнійчук Р. О. Міжнародний діловий туризм як чинник повоєнного відновлення туристичної галузі України. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2023. №3-4 (86-87). С. 195-204. DOI: [https://doi.org/10.33987/vsed.3-4\(86-87\).2023.195-204](https://doi.org/10.33987/vsed.3-4(86-87).2023.195-204)
6. Галасюк С. С., Мартинова Н. С. Моніторинг розвитку ділового туризму у світі. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 50. С. 98-105. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure50-16>
7. Гарас І. О., Гарас О. М. Сучасний стан розвитку ділового туризму в туристичних регіонах світу. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 23. С. 6-10.
8. International Recommendations for Tourism Statistics 2008 (IRTS 2008) United Nations: New York, 2010. URL: https://unstats.un.org/unsd/publication/seriesm/seriesm_83rev1e.pdf (дата звернення 10.05.2024).
9. Glossary of tourism terms. URL: <http://surl.li/onozve>
10. UNWTO Tourism Statistics Database. URL: <https://www.unwto.org/tourism-statistics/tourism-statistics-database>.

References

1. Opanashchuk, Yu., Sushchenko, O. (2023). *Svitovyi rynok dilovoho turyzmu: problemy ta perspektyvy rozvytku* [Global market of business tourism: development problems and prospects]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Serii: Mizhnarodni vidnosyny. Ekonomika. Krainoznavstvo. Turyzm* [The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: International Relations. Economics. Country Studies. Tourism], no. 18, pp. 84-89. DOI: <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2023-18-09>
2. Zghurska, Y. (2023) *Transkordonne spivrobitnytstvo yak draiver rozvytku mizhnarodnoho dilovoho turyzmu* [Cross-border cooperation as an important driver of international business tourism development]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State (electronic journal)], vol. 29, no. 2, pp. 39-47. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2023/23zyvmdt.pdf>
3. Zghurska, Y. (2023). *Otsinka suchasnoho stanu mizhnarodnoho dilovoho turyzmu: porivnialnyi analiz svitovykh ta ukrainskykh tendentsii* [Assessment of the current state of international business tourism: a comparative analysis of global and Ukrainian trends]. *Komunalne hospodarstvo mist* [Municipal Economy of Cities], no. 7(181), pp. 24–31. DOI: <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2023-7-181-24-31>
4. Strygul, L., Yakymenko-Tereshchenko, N. & Boliukh, I. (2023). *Suchasnyi stan ta perspektyvy povoiennoho rozrostu mizhnarodnoho dilovoho turyzmu v*

kontsepti staloho rozvytku turystychnoi industrii Ukrainy [Current state and prospects of the post-war growth of international business tourism in the concept of sustainable development of the tourist industry of Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu «Kharkivskyi politekhnichnyi instytut» (ekonomichni nauky)* [Bulletin of the National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute” (economic sciences)], no. 5, pp. 75–79. DOI: <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2023.5.75>

5. Akhmedova, O., Kornichuk, R. (2023). *Mizhnarodnyi dilovyi turizm yak chynnyk povoiennoho vidnovlennia turystychnoi haluzi Ukrainy* [International business tourism as a factor of the postwar recovery of Ukraine’s tourism industry]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen* [Socio-economic research bulletin], (ISSN 2313-4569), no. 3-4 (86-87), pp. 195–204. DOI: [https://doi.org/10.33987/vsed.3-4\(86-87\).2023.195-204](https://doi.org/10.33987/vsed.3-4(86-87).2023.195-204)

6. Galasyuk, S., Martynova, N. (2020). *Monitorynh rozvytku dilovoho turizmu u sviti* [Monitoring the development of business tourism in the world]. *Infrastruktura rynku* [Market infrastructure], vol. 50. pp. 98-105. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct50-16>

7. Haras, I., Haras, O. (2017). *Suchasnyi stan rozvytku dilovoho turizmu v turystychnykh rehionakh svitu* [Current state of development of business tourism in tourist regions of the world]. *Prychornomorski ekonomichni studii* [Black sea economic studies], vol. 23, pp. 6-10.

8. International Recommendations for Tourism Statistics 2008 (IRTS 2008) (2010). United Nations: New York (accessed: May 5, 2024). Available at: https://unstats.un.org/unsd/publication/seriesm/seriesm_83rev1e.pdf

9. Glossary of tourism terms. Available at: <http://surl.li/onozve>.

10. UNWTO Tourism Statistics Database. Available at: <https://www.unwto.org/tourism-statistics/tourism-statistics-database>.

Objective. The objective of the present article is to generalize and analyze the theoretical foundations of international business tourism, as well as to identify and study the basic trends of its development.

Methods. To achieve the defined goal, such methods of empirical and theoretical research were used as a literature review, theoretical generalization (to identify, collect and analyze modern studies devoted to various aspects of the development of international business tourism); comparative analysis, comparison (to compare inbound tourism by the purpose of the visit in the world for different studied periods; to compare the inbound flows of international business tourism by different countries of the world; to analyze inbound tourism by business and professional purpose of travel in the countries of the Central /Eastern Europe, identifying common and opposing trends); data visualization (for visualization and grouping of material).

Results. The obtained results of the research allowed: 1) to conclude that the volume of business tourism in the world in the comparative years of 2019 and 2021 did not change and was equal to 11% of the total number of trips made; 2) to determine, on the basis of a comparative analysis of selected countries of the world, that there is a significant excess of travel for personal purposes over travel for business and professional purposes in all analyzed countries; 3) prove on the basis of the analysis of inbound tourism by business and professional purpose of travel in the countries of Central/Eastern Europe (according to the classification of UN Tourism) for the period 2016-2022 that the common trend for all analyzed countries, with the exception of Hungary, is a decrease the amount of income for business and professional purposes for the analyzed period; 4) to establish the leading countries of Central/Eastern Europe in terms of the volume of arrivals for business and professional purposes of travel, including Poland, Hungary and Bulgaria, and to find out that Ukraine has the smallest number of travelers.

Key words: international business tourism, international business, MICE tourism, MICE industry, tourist service, globalization, international relations.

Надійшла до редакції 02.04.2024